

Molí de Baix de can Planell

Santa Margarida de Montbui

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: (08710 Santa Margarida de Montbui)
Emplaçament Des del barri de Sant Maure, cal prendre el camí que trenca als molins del polvo.

Coordenades:

Latitud: 41.56963
Longitud: 1.6167
UTM Est (X): 384668
UTM Nord (Y): 4602918

Classificació

Número de fitxa 08250-24
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern
Segle XV-XVII
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Número inventari CC.AA. Codi de registre: I018711. Núm. De jaciment: 18711.
Generalitat i altres inventaris IPA26593
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Privada
Titular: 08250A01400022
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dt., 13/04/2010 - 02:00

Descripció

El molí de Baix de Can Planell consta actualment d'una sala quadrada amb teulada de quatre vessants i l'entrada a la façana de ponent. A l'interior es troba cobert per una volta esfèrica on s'aprecien els forats de les bigues del sostre, i una secció sobre l'entrada. La cúpula està construïda de pedres petites i la seva forma ve donada en pasta per un encofrat. Altres elements testimonis de l'ús domèstic d'aquest espai són un forn de pa, una aigüera i uns armaris dins del gruix dels murs perimetrals. Al vessant nord, una escala exterior baixa cap a l'entrada del semisoterrani, suposadament l'antic casal o sala de les moles, aquesta és actualment una sala amb volta de canó on s'hi troben indicacions d'una escala pujant a l'habitatge. Fins que no s'hagi realitzat l'excavació i la documentació dels nivells inferiors, la interpretació de les funcions dels diferents espais queda incompleta. No obstant això, sembla que hi hagi un carcabà on estava ubicat el rodet, i que l'aigua passava des de la bassa sota el molí a través del carcabà i que continuava cap al torrent a l'est. DOUET (2008:4). Les investigacions dutes a terme amb excavadora van posar al descobert els probables murs de retenció de dues basses. Un mur es troba paral·lel amb la façana de tramuntana del molí de Dalt. L'altre en la configuració d'U és al davant de la façana principal del molí de Baix, i forma part d'un dipòsit que l'avi de la propietària actual havia omplert fa anys amb terra. DOUET (2008:4)

Observacions:

El molí de Baix presenta una estructura arquitectònica força original i peculiar al disseny d'un molí fariner, per les seves mides, per la forma de la teulada i per tenir l'entrada a la façana de ponent. L'edifici constava de tres espais: el pis superior, la sala de les moles i el carcabà. A diferència del molí de Dalt no existia salt d'aigua, sinó que la canal estava situada a pocs centímetres d'alçada del rodet i en l'extrem del molí. El molí de Baix, representa una solució arquitectònica força original al disseny d'un molí fariner, per les seves mides i per la forma de la teulada. La construcció de la cúpula és especialment interessant i mereix una examinació detallada. Malgrat l'estat incomplet de les investigacions arqueològiques, sembla que consta d'un habitatge petit, la sala de moles i el carcabà amb rodet. Juntament amb el molí de dalt, el conjunt és conegut com a Molins del Polvo, Molins de Can Planell o Molins de la Font Trobada.

Història

La primera referència documental del molí pertany a una escriptura conservada a l'Arxiu de la Corona d'Aragó de l'any 1640. La resta d'escriptures que tracten de la propietat es troben conservades a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia. Els resultats de la intervenció va permetre conèixer el funcionament del molí de Baix. Un estudi previ indicava que el conjunt pertanyia al segle XVII, i la intervenció arqueològica ha deixat clar que no existeix cap altre conjunt d'aquestes característiques a Catalunya. Des de finals del segle XVIII es produí el pas dels molins fariners a les fàbriques de paper i més endavant a la tèxtil. El conjunt de Can Planell sembla que va patir l'oblit al llarg del segle XIX, l'explotació farinera es reconvertiria posteriorment en masia de caràcter agrícola, encara en ús. Les conclusions més destacades de l'estudi són, que l'espai original s'ha mantingut, i que tan sols destaca la transformació de la bassa del molí de Baix en un prat de conreu al segle XX. Durant el mes d'abril del 2008 es va dur a terme una intervenció arqueològica en el molí de Baix de Can Planell degut a la intenció per part dels propietaris de realitzar-hi una rehabilitació. La propietat tenia intenció de adequar i restaurar l'explotació farinera formada per un conjunt de dos molins construïts sobre un sistema hidràulic amb infraestructura subterrània (carcabans i mines) una resclosa, rec i pous. La finalitat d'aquesta rehabilitació és de convertir-ho en un espai de cara al públic.

Bibliografia

DOUET J. (2008) Memòria dels molins fariners del mas del Polvo. Arqueociència Serveis Culturals,SL.
PALAU S. (1990) Els molins fariners hidràulics de Catalunya, 690 molins inventariats. Santa Coloma de Queralt.

